

Prof. dr hab. Józef Borzyszkowski

Zakład Historii Polski i Powszechnej XIX w.

Instytut Historii

Uniwersytet Gdański

Przedmiot: Historia Polski XIX w.

Tematyka wykładów:

1. Charakterystyka okresu 1795-1918 – problematyka historyczna oraz jej odbicie w tradycji polskiej i literaturze pięknej.
2. Ośrodki i twórcy historiografii polskiej w XIX wieku a współczesne badania dziejów najnowszych Polski.
3. Miejsce ziem polskich w organizacjach ustrojowych i społeczno – gospodarczych państw zaborczych.
4. Pruska droga do kapitalizmu – uwłaszczenie chłopów, jego przebieg i zróżnicowanie w poszczególnych państwach zaborczych oraz skutki społeczno-gospodarcze i polityczne.
5. Polska na emigracji – wielkiej, stałej i sezonowej. Jej wpływ na rzeczywistość społeczno gospodarczą i polityczną kraju.
6. Polacy a mniejszości narodowe zamieszkujące obszar ziem b. Rzeczypospolitej – ich droga do samodzielności.
7. Ideologia i praktyka pracy organicznej na ziemiach polskich. Specyfika pozytywizmu warszawskiego.
8. Rozwój ruchu ludowego na ziemiach polskich i jego rola w kontekście innych nurtów – sił politycznych.
9. Problematyka oświaty i kultury w dziejach społeczeństwa polskiego pod zaborami.
10. Dzieje i rola Kościoła na ziemiach polskich w XIX wieku
11. Problematyka życia codziennego w XIX wieku
12. Miejsce Gdańska i Pomorza w dziejach i historiografii polskiej dot. XIX wieku.

Lektury do egzaminu – Historia Polski XIX w.

Opracowania ogólne:

1. Ajnenkiel A., *Historia sejmu polskiego*, t. II, cz. I, *W dobie rozbiorów* Warszawa 1989.
2. Ajnenkiel A., Leśnodorski B., Rostocki W., *Historia rozwoju Polski (1765-1939)*, Warszawa 1970
3. Białoruś, Czechosłowacja, Litwa, Polska, Ukraina. *Mniejszości w świetle spisów statystycznych XIX i XX wieku*. Materiały z międzynarodowej konferencji, Lublin 19-21 października 1993, red. J. Skarbek, Lublin 1996.
4. Bieniarzówna K., Małecki J. M., *Dzieje Krakowa*, t. III: *Kraków w latach 1796-1918*, Kraków 1994.
5. Bobrzyński M., *Dzieje Polski w zarysie*, t. 3 : *Dzieje porozbiorowe*, Warszawa 1931.
6. Błaszczyk G., *Dzieje stosunków polsko-litewskich od czasów najdawniejszych do współczesności*, Poznań 1998.
7. Bogucka M., *Historia Polski do 1864 roku*, Wrocław 1999.
8. Buszko J., (1925-2003), *Historia Polski 1864-1948*, Warszawa 1986, t.4., (1978).
9. Chwałba A., *Historia Polski 1795-1918*, Kraków 2000.
10. Czapliński W., *Zarys dziejów Polski do roku 1864*, Kraków 1985.

11. Czubiński A., *Historia Polski 1864-2001*, Wrocław 2002.
12. Davis N., *Boże igrzysko, Historia Polski*, t. II: *Od roku 1795*, Kraków 1996.
13. Dylągowa H., *Historia Polski 1795-1990*, Lublin 2000.
14. *Dzieje Polski*, Kalendarium, red. A. Chwalba, Kraków 2000.
15. *Dzieje Poznania*, t. II, cz. 1: *1793-1918*, red. J. Topolski, Warszawa-Poznań 1994.
16. *Dzieje Wielkopolski*, t. II: *1793-1918*, red. W. Jakóbczyk, Poznań 1973.
17. Feldman W., *Dzieje polskiej myśli politycznej w okresie porozbiorowym*, t. I (do r. 1863), Warszawa 1988.
18. Feldman W., *Dzieje polskiej myśli politycznej 1864-1914*, Warszawa 1991.
19. Gierowski J. A., *Historia Polski 1764-1864*, Warszawa 1986, t. 3., (1978)
20. M. Groniowski K., Skowronek J., *Historia Polski 1795-1914*, Warszawa 1971.
21. Halecki O., *Historia Polski*, Lublin-Londyn 1992, (Londyn 1956)
22. Hass L., *Wolnomularstwo w europie Środkowo-Wschodniej w XIX i XX wieku*, Wrocław 1982.
23. *Historia chłopów polskich*, red. S. Inglot, t. II, Wrocław 1972.
24. *Historia kultury materialnej w zarysie*, t. V, red. E. Kowecka, Wrocław 1987, t. VI, red. B. Baranowski, J. Bartyś, T. Sobczak, Wrocław 1979.
25. *Historia nauki polskiej*, t. III, red. J. Michalski, Wrocław 1977, t. IV, red. S. Skubała-Tokarska, Wrocław 1987.
26. *Historia Polski*, oprac. zbior. pod red. S. Arnolda i T. Manteuffla (IH PAN), t. 2, cz. 1-4 (1764-1864), t. 3, cz. 1-3 (1864-1918), Warszawa 1958-1972.
27. *Historia Pomorza*, red. G. Labuda, t. III, cz. 1: 1815-1850, Poznań 1993; cz. II 1850-1914, Poznań
28. *Historia Śląska*, red. W. Długoborski, S. Michałowicz, t. II-III, Wrocław 1966-1976.
29. Hutnikiewicz A., *Młoda Polska*, Warszawa 1996.
30. *Ideologie, poglądy, mity w dziejach Polski i Europy XIX i XX wieku: Studia historyczne*, red. J. Topolski, W. Molik, K. Makowski, Poznań 1991.
31. Ignatowicz I., *Nauki pomocnicze historii XIX i XX wieku*, Warszawa 1990.
32. Ignatowicz I., *Wademecum do badań nad historią XIX i XX wieku*, t. 1-2, Warszawa 1967-1971.
33. *Inteligencja polska XIX i XX wieku, Studia*, red. R. Czepulis-Rastenis, t. I-VI, Warszawa 1978-1991.
34. *Inteligencja polska*, red. J. Jedlicki, Warszawa 2009.
35. Jedlicki J., *Jakiej cywilizacji Polacy potrzebują. Studia z dziejów idei i wyobraźni XIX wieku*, Warszawa 2002, (1988).
36. Jezierski A., *Historia gospodarcza Polski 1815-1980*. Warszawa 1980.
37. Kieniewicz S., *Dzieje Warszawy*, t. III, Warszawa 1976.
38. 28. Kieniewicz S., *Historia Polski 1795-1918*, Warszawa 1996, 1997 (1968)
39. *Konstytucje Polski. Studia monograficzne z dziejów polskiego konstytucjonalizmu*, red. M. Kallas, t. I, Warszawa 1990.
40. Korobowicz A., Witkowski W., *Historia ustroju i prawa polskiego (1772-1918)*, Kraków 1998.
41. Kukiel M., (1885-1973), *Dzieje Polski porozbiorowe 1795-1921*, Paryż 1984, wyd. 4. (1961).
42. *Polska jej dzieje i kultura.. Od czasów najdawniejszych do chwili obecnej*, red. Stanisław Lam, t. 1-3, Warszawa [1932].
43. *Polska XIX wieku. Państwo. Społeczeństwo. Kultura*, pod red. S. Kieniewicza, Warszawa 1986.
44. Pobóg-Malinowski W., *Najnowsza historia polityczna Polski 1864-1914*, t. 1-2, Gdańsk 1991 (1953)

45. Szelański A., *Dzieje Polski w zarysie*, Warszawa 1921
46. Sobieski W., *Dzieje Polski*, t. 1-3, Warszawa 1938, wyd. 2 pośmiertne, (1923-1925).
47. Wandycz P., *Pod zaborami. Ziemia Rzeczypospolitej w latach 1795-1918*, Warszawa 1994.
48. Wereszycki H., *Historia polityczna Polski 1864-1918*, Wrocław 1990, (1948).
49. *Wielka Historia Polski*, edycja 10-tomowa, Kraków 1999-2001; edycja 5-tomowa, Kraków 2003.
50. *Zarys historii Polski*, pod red. J. Tazbira, Warszawa 1979.
51. Zdrada J., *Historia Polski 1795-1914*, Warszawa 2005.

Opracowania szczegółowe:

1. Askenazy Sz., *Książę Józef Poniatowski*, W-wa 1974.
2. Askenazy, *Walerian Łukasiński*, W-wa 1923.
3. *Aktywność społeczno-kulturalna kościołów i grup wyznaniowych w Polsce XIX i-XX wieku*, red. R. Renz, M. Meducka, Kielce 1995.
4. Banach A., *Młodzież chłopska na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1860/61-1917/18*, Kraków 1997.
5. Banach J., *Niemiecka polityka narodowościowa w Prusach Zachodnich w latach 1900-1914 w świetle polskiej prasy pomorskiej*, Toruń-Gdańsk 1993.
6. Banach A., *O modzie XIX wieku*, W-wa 1957.
7. Banaszekiewicz W., Witczak W., *Historia filmu polskiego*, T.1, W-wa 1966.
8. Barańska A., *Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831*, Lublin 1998.
9. Barszczewska-Krupa A., *Generacja powstańcza 1830-1831. O przemianach w świadomości Polaków XIX wieku*, Łódź 1985.
10. Barszczewska-Krupa A., *Reforma czy rewolucja? Koncepcje przekształcenia społeczeństwa polskiego w myśli politycznej Wielkiej Europy 1832-1863*. Łódź 1979.
11. Barszczewska A., *Szymon Konarski*, W-wa 1976.
12. Beauvois D., *Polacy na Ukrainie 1831-1863. Szlachta polska na Wołyniu. Podolu i Kijowszczyźnie*, Paryż 1987.
13. Beauvois D., *Szkolnictwo polskie na ziemiach litewsko-ruskich 1803-1832*, t. 1,2, Lublin 1991.
14. Beauvois A., *Walka o ziemię. Szlachta polska na Ukrainie prawobrzeżnej pomiędzy caratem a ludem ukraińskim 1863-1914*, Sejny 1996.
15. Bender R., *Społeczne inicjatywy chrześcijańskie w Król. Pol. 1905-1918*, Lublin 1978.
16. Berghausen J., *Ruch patriotyczny w Królestwie Polskim w l. 1832-1850*, W-wa 1974.
17. Berg M., *Powstanie polskie 1863 i 1864*, Chotomów 1991.
18. Beylin K., *Warszawa w latach 1900-1914*, W-wa 1972.
19. Bieś A. P., *Recepta społeczna nauczania papieża Leona XIII w publikacjach jezuitów galicyjskich 1884-1914*, Kraków 1996.
20. Blombergowa M. M., *Badania archeologiczne Polaków na terytorium Imperium Rosyjskiego w XIX i na początku XX wieku*. Łódź 1993.
21. *Bo insza jest rzecz zdradzić, insza dać się złudzić. Problem zdrady w Polsce przełomu XVIII i XIX wieku*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 1995.
22. Bogucka M., *Dzieje kultury polskiej do roku 1918*, Wrocław 1991.
23. Borejsza J., *Emigracja postyczniowa*, Warszawa 1966.
24. Borejsza J., *Piękny wiek XIX* Warszawa 1990.
25. Borkowska G., *Pożytywiści i inni*, Warszawa 1996.
26. Borzyszkowski J., *Inteligenca polska Prus Zachodnich w latach 1848- 1920*, Gdańsk 1986.

27. Borzyszkowski J., *Aleksander Majkowski (1876-1938). Monografia historyczna*, Gdańsk-Wejherowo 2002.
28. Brodowska H., *Ruch chłopski po uwłaszczeniu w Królestwie Polskim*, W-wa 1967.
29. Brykalska M., *Aleksander Świętochowski*, W-wa 1987
30. Brückner A., *Dzieje kultury polskiej*, T. IV, Kraków 1946.
31. Burzyński A., *Robotnicy w przemyśle ciężkim Galicji w dobie autonomicznej. Struktura zatrudnienia*, Wrocław 1985.
32. Buszko J., *Polacy w parlamencie wiedeńskim 1843-1918*, Warszawa 1996.
33. Buszko J., *Narodziny ruchu socjalistycznego na ziemiach polskich*, Kraków 1967.
34. *Być w narodzie. Szkice o idei narodu, narodowej kulturze i nacjonalizmie*. red. L. Zbydel, Lublin 1998.
35. Bystrzycki L., *Duchowieństwo polskie Kościoła rzymskokatolickiego w Wielkopolsce w latach 1815-1918*. Koszalin 1986.
36. Caban W., *Spółeczeństwo Kielecczyzny 1832- 1864. Studia nad strukturą i aktywnością gospodarczą ziemiaństwa, mieszczaństwa i Żydów*, Kielce 1993.
37. Caban W., *Szkolnictwo elementarne na ziemi kielecko-radomskiej (1809- 1862)*. Kielce 1983.
38. Cała A., *Asymilacja Żydów w Królestwie Polskim (1864-1897). Postawy: konflikty, stereotypy*, Warszawa 1989.
39. *Celem nauki jest człowiek... Studia z historii społecznej i gospodarczej ofiarowane Helenie Madurowicz-Urbańskiej*, red. P. Franciszek, Kraków 2000.
40. Cetnarowicz A., *Tajna dyplomacja Adama Jerzego Czartoryskiego na Bałkanach i Hotel Lambert a kryzys bałkański 1840-1844*, Kraków 1993.
41. Chamont M., *Polska myśl chrześcijańsko-społeczna w zaborze pruskim w latach 1890-1918*. Toruń 1991.
42. Chlebowczyk J., *Wybory i świadomość społeczna na Śląsku Cieszyńskim w drugiej połowie XIX wieku*, Katowice 1966.
43. Chimiak Ł., *Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego*, Wrocław 1999.
44. Chudzikowska J., *Generał Bem*, Warszawa 1990.
45. Chwalba A., *Imperium korupcji w Rosji i w Królestwie Polskim 1861-1917* Kraków 1995.
46. Chwalba A., *Polacy w służbie Moskali*, Warszawa-Kraków 1999.
47. Chwalba A., *Sacrum i rewolucja. Socjaliści polscy wobec praktyki i symboli religijnych (1870-1918)*, Kraków 1992.
48. Cygler B., *Działalność polityczno-społeczna Joachima Lelewela na emigracji*, Gdańsk 1969.
49. Cygler B., *Pułkownik Ludwik Oborski, szermierz wolności (1789-1873)*, Gdańsk 1976.
50. Cygler B., „... Z wolnością mego sumienia”. Poglądy Joachima Lelewela na religię i rolę Kościoła łacińskiego w dziejach, Gdańsk 1992.
51. Cywiński B., *Rodowody niepokornych*, Warszawa 1996.
52. Czajeczka B., *Z domu w szeroki świat. Droga kobiet do niezależności w zaborze austriackim w latach 1890-1914*, Kraków 1990.
53. Czaplinski M., *Adam Napieralski 1861-1928. Biografia polityczna*. Wrocław 1974.
54. Czepulis-Rastenis R., *Klasa umysłowa. Inteligencja Królestwa Polskiego 1832-1862*, Warszawa 1973.
55. Czepulis-Rastenis R., *Ludzie nauki i talentu: studia o świadomości społecznej inteligencji polskiej w zaborze rosyjskim*. Warszawa 1993.
56. Daszyk K., K., *Osobliwy Podolak. W kręgu myśli historiozoficznej i społeczno-politycznej Wojciecha dr Dzieduszyckiego*, Kraków 1993.
57. Davies N., *Boże igrzysko*, Kraków 1991.

58. Dąbrowski K., *Polacy nad Lemanem w XIX wieku*. Warszawa 1995.
59. Dobroński A., *Potencjał militarno-gospodarczy Królestwa Polskiego w latach 1907-1914*, Warszawa 1976.
60. Dobroński A., *Infrastruktura społeczna i ekonomiczna guberni łomżyńskiej i obwodu białostockiego w l. 1866-1914*, Białystok 1979.
61. Dobrowolski T., *Nowoczesne malarstwo polskie*, T. 1, Wrocław 1957.
62. Downar-Zapolska A., *Poglądy ziemiaństwa polskiego Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Pomorza Gdańskiego na pracę w rolnictwie w latach 1871-1914*, Poznań 1990.
63. *Drobnomieszczaństwo XIX i XX wieku*, W-wa 1984.
64. *Droga do niepodległości czy program defensywny? Praca organiczna — programy i motywy*, oprac. T. Kizwalter, J. Skowronek, Warszawa 1998.
65. Drożdż-Szczybura A., *Ordynacje rodowe w XIX i pierwszej połowie XX wieku: Wielkie posiadłości ziemskie i ich kształt prawno-organizacyjny w Polsce porzbirowej na przykładzie ordynacji łańcuckiej*, Kraków 1998.
66. Dunin-Wąsowicz K., *Francuska opinia publiczna wobec sprawy polskiej i Polaków w latach 1885-1894*, Warszawa 1987.
67. Dutkowska R., *Uniwersytet Jagielloński w czasach Księstwa Warszawskiego*, Wrocław 1965.
68. *Dwór polski w XIX wieku. Zjawisko historyczne i kulturowe. Materiały III seminarium zorganizowanego przez Oddział Kielecki SHS*, Kielce 20-22 maja 1993, red. T. Hraszkowska, Warszawa 1995.
69. Dybiec J., *Mecenat naukowy i oświatowy w Galicji 1860-1918*, Wrocław 1981.
70. Dybiec J., *Polska Akademia Umiejętności 1872-1952*, Kraków 1993.
71. Dybiec J., *Duchowieństwo katolickie wobec sprawy narodowej 1764-1864*, Lublin 1992.
72. Dylągowa H., *Towarzystwo Patriotyczne i Sąd Sejmowy 1821-1829*, Warszawa 1970.
73. Dzieciółowski S., *Centralne Towarzystwo Rolnicze w Królestwie Polskim i jego polityka agrarna 1906-1918*, W-wa 1981.
74. *Dzieje Żydów w Łodzi 1820-1944*, Łódź 1991.
75. Dzwonkowski W., *Rosja a Polska*, W-wa 1991.
76. Eisenbach A., *Kwestia równouprawnienia Żydów w Królestwie Polskim*. Wrocław 1972.
77. Eisenach A., *Emancypacja Żydów na ziemiach polskich na tle europejskim 1785-1870*, W-wa 1988.
78. Fita F., *Pokolenie Szkoły Głównej*, W-wa 1980.
79. Frasz Z., *Florian Ziemiałkowski*, Wrocław 1991.
80. Fuks M., *Żydzi w Warszawie*, Poznań 1992.
81. Frasz Z., *Galicja*, Wrocław 1999.
82. Frančić M., *Komitet Obrony Narodowej w Ameryce 1912-1918*, Wrocław 1983.
83. Gaj J., Hądzelek K., *Dzieje kultury fizycznej w Polsce w XIX i XX wieku. Koncepcje, uwarunkowania i efekty instytucjonalnej działalności*, Poznań 1991.
84. Gajewski S., *Spółeczna działalność duchowieństwa w Królestwie Polskim 1905-1914*, Lublin 1990.
85. *Galicja i jej dziedzictwo*, praca zbiorowa., t. I-XII, Rzeszów 1994-1998.

86. Garlicki A., *Józef Piłsudski 1867-1935*, Warszawa 1999.
87. Garlicki A., *Powstanie Polskiego Stronnictwa Ludowego Piast 1913-1914*. Warszawa 1966.
88. Gastpary W., *Historia protestantyzmu w Polsce od połowy XVIII wieku do I wojny światowej*, W-wa 1977.
89. Gąsowski T., *Między gettem a światem. Dylematy ideowe żydów galicyjskich na przełomie XIX i XX wieku*, Kraków 1996.
90. Giza A., *Polaczkowie i Moskale. Wzajemny ogląd w krzywym zwierciadle (1800-1917)*, Szczecin 1993.
91. Giza A., *Stosunki polsko-czeskie 1795-1920*, Szczecin 1993.
92. Górski P., *Socjalistyczno-niepodległościowe idee narodu polskiego 1908-1914*, Kraków 1994.
93. Górczyński S., *Nobilitacje w Galicji w latach 1772-1918*, Warszawa 1999.
94. Grochulska B., *Księstwo Warszawskie*, Warszawa 1991.
95. Grodziski S., *Historia ustroju społeczno-politycznego Galicji 1772-1848*, Wrocław 1971.
96. Grodziski S., *Sejm Krajowy Galicyjski 1861-1914, t. I-II*, Warszawa 1993.
97. Grodziski S., *W Królestwie Galicji i Lodomerii*, Kraków 1976.
98. Grot Z., *Hipolit Cegielski 1813-1868*, W-wa 1980.
99. Grzybowski K., *Galicja 1848-1914. Historia ustroju politycznego na tle historii ustroju Austrii*, Wrocław 1959.
100. Halczak B., *Towarzystwo Tomasza Zana w latach 1899-1914*, Zielona Góra 1996.
101. Hahn H., *Dyplomacja bez listów uwierzytelniających*, W-wa 1987.
102. Hass L., *Inteligencji polskiej dole i niedole (XIX i XX wiek)*. Łowicz 1999.
103. Hass L., *Sekta farmazonii warszawskiej. Pierwsze stulecie wolnomularstwa w Warszawie*, W-wa 1983.
104. Hensel J., *Burżuazja warszawska drugiej połowy XIX wieku w świetle akt notarialnych*, W-wa 1978.
105. Herbaczynski W., *W dawnych cukierniach i kawiarniach warszawskich*, W-wa 1983.
106. Hertz A., *Żydzi w kulturze polskiej*, W-wa 1998.
107. *Historia sztuki polskiej*, W-wa 1988.
108. Homola-Skapska L., *Józef Dietl i jego Kraków*, Kraków 1993.
109. Homola-Skajska L., „*Kwiat społeczeństwa...* „. *Struktura społeczna i zarys położenia inteligencji krakowskiej w latach 1860-1914*, Kraków 1984.
110. Holzer J., Molenda J., *Polska w pierwszej wojnie światowej*, W-wa 1963.
111. Ichnatowicz E., *Literacki świat rzeczy. O realiach w pozytywistycznej powieści obyczajowej*, Warszawa 1995.
112. Ichnatowicz I., *Burżuazja warszawska*, Warszawa 1972.
113. Jakubowska U., *Lwów na przełomie XIX i XX wieku*, W-wa 1991.
114. Janiak-Jasińska A., *Aby wpadło w oko ... O reklamie handlowej w Królestwie Polskim w początkach XX wieku na podstawie ogłoszeń prasowych*. Warszawa 1998.
115. Janion M., *Gorączka romantyczna*, Warszawa 1976.
116. Janion M., *Życie pośmiertne Konrada Wallenroda*, Warszawa 1990.
117. Jasiński G., *Mazurzy w drugiej połowie XIX wieku. Kształtowanie się świadomości narodowej*, Olsztyn 1994.
118. Jaskólski M., *Kaduceusz polski. Myśl polityczna konserwatystów krakowskich 1866-1934*, Warszawa-Kraków 1990.

119. Jaworski R., *Swój do swego. Studium o kształtowaniu się zmysłu gospodarczego Wielkopolan 1871-1914*, Poznań 1998.
120. Jedlicki J., *Jakiej cywilizacji Polacy potrzebują. Studia z dziejów idei i wyobrażeń XIX wieku*, Warszawa 1988.
121. Jedlicki, J., *Klejnot i bariery społeczne, przeobrażenia szlachcica polskiego w schyłkowym okresie feudalizmu*, Warszawa 1968.
122. Jedynak B., *Obyczaje domu polskiego w czasach niewoli 1795-1918*. Lublin 1996.
123. Kamiński L., *Romantyzm a ideologia*, Wrocław 1980.
124. Kaczyńska E., Drewniak D., *Ochrona — carska policja polityczna*, Warszawa 1993.
125. Kaczyńska E., *Ludzie ukarani*, W-wa 1989.
126. Kaczyńska E., *Dzieje robotników przemysłowych w Polsce pod zaborami*, W-wa 1970.
127. Kalemka S., *Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832-1846*. Toruń 1966.
128. Kalemka S., *Wielka Emigracja. Polskie wychodźstwo polityczne w latach 1831-1862*, Warszawa 1971.
129. Kasperek B., *Jakub Bojko 1857-1943*, Lublin 1998.
130. Kasperek N., *Prusy Wschodnie w polskiej myśli politycznej lat 1795-1847*, Olsztyn 1995.
131. Kępiński A., *Lach i Moskal. Z dziejów stereotypu*, Kraków 1990.
132. Kieniewicz S., *Adam Sapiecha (1828-1903)*, Warszawa 1993.
133. Kieniewicz S., *Dereszewicze 1863*, Wrocław 1986.
134. Kieniewicz S. *Joachim Lelewel*, Warszawa 1990.
135. Kieniewicz S., *Powstanie styczniowe*. Warszawa 1983.
136. Kieniewicz S., Zahorski A., Zajewski W., *Trzy powstania narodowe: kościuszkowskie, listopadowe, styczniowe*. Warszawa 1992.
137. Kiepuska H., *Inteligencja zawodowa Warszawy 1905-1907*, W-wa 1967.
138. Kizwalter R., „Nowatorstwo i rutyny”: *Spółczesność Królestwa Polskiego wobec procesów modernizacji (1840-1863)*, Warszawa 1999.
139. Kizwalter T., *O nowoczesności narodu. Przypadek Polski*, Warszawa 1999.
140. Kłoczowski J., Müllerowa L., Skarbek J., *Zarys dziejów Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 1986.
141. *Kobieta i edukacja na ziemiach polskich w XIX i XX wieku: zbiór studiów*, red. A. Żarnowska, A. Szwarc, t. I-II, Warszawa 1992.
142. *Kobieta i kultura. Kobiety wśród twórców kultury inteligenckiej i artystycznej w dobie rozbiorów i w niepodległym państwie polskim. Zbiór studiów*, red. A. Żarnowska, A. Szwarc, Warszawa 1996.
143. *Kobieta i społeczeństwo na ziemiach polskich w XIX wieku. Zbiór studiów*, red. A. Żarnowska, A. Szwarc, Warszawa 1990.
144. Kołbuk W. *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1975*, Lublin 1993.
145. Kołodziejczyk R., *Jan Bloch (1836-1902). Szkic do portretu „króla polskich idei”*, Warszawa 1983.
146. Kołodziejczyk R., *Miasta, mieszczaństwo, burżuazja w Polsce w XIX wieku: szkice i rozprawy historyczne*, Warszawa 1979.
147. Konarska B., *Polskie drogi emigracyjne. Emigranci polscy na studiach we Francji w latach 1832-1848*, Warszawa 1986.

148. Konieczny J., *Z problemów życia kulturalnego na obszarze zaboru pruskiego w XIX i XX wieku. Studia i szkice*, Bydgoszcz 1993.
149. Kowal S., *Spółeczeństwo Wielkopolski i Pomorza Nadwiślańskiego w latach 1871-1914, Przemiany demograficzne i społeczno-zawodowe*. Poznań 1982.
150. Kowecka E., *W salonie i w kuchni*, W-wa 1984.
151. Kozłowski J., *Życie teatralne proletariatu polskiego 1878-1914*, Kraków 1982.
152. *Kultura muzyczna Warszawy drugiej połowy XIX wieku*, W-wa 1980.
153. Kozak S., *Ukraińscy spiskowcy i mesjaniści. Bractwo Cyryla i Metodego*. Warszawa 1990.
154. Kozłowska-Sabatowska H., *Ideologia pozytywizmu galicyjskiego 1864-1881*, Wrocław 1978.
155. Kozłowska-Sabatowska H., *Między konspiracją a pracą organiczną. Młodość Tadeusza Romanowicza*, Kraków 1986.
156. Krawczak T., *W szlacheckim zaścianku*, Warszawa 1993.
157. Krzyżanowski J., *Neoromantyzm polski 1890-1918*, Wrocław 1973.
158. Król M., *Konserwatyści a niepodległość. Studia nad polską mysią konserwatywną XIX wieku*, Warszawa 1985.
159. *Książd Piotr Ściegienny - epoka, dzieło, pokłosie*, red.' W. Caban, Kielce 1996.
160. *Kształtowanie się świadomości klasowej i narodowej chłopów w okresie zaborów. Materiały z sesji naukowej odbytej w dniach 22-23 października 1986 roku w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego*, red. H. Brodowska, Łódź 1992.
161. Kuk L., *Wielka emigracja a powstanie słowianofilstwa francuskiego*. Toruń 1991.
162. Kulczycka-Saloni J., *Życie literackie Warszawy w latach 1864-1892*. Warszawa 1970.
163. Kulczycki J.J., *Strajki szkolne w zaborze pruskim 1901-1907. Walka o dwujęzyczną oświatę*. Poznań 1993.
164. Kulczykowski M., *Żydzi-studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego w dobie autonomicznej Galicji. 1867-1918*, Kraków 1995.
165. Kuszlejko J., *Książka polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku*, Warszawa 1993.
166. Leskiewiczowa J., *Warszawa i jej inteligencja po powstaniu styczniowym*, Warszawa 1961.
167. *Losy Polaków w XIX I XX wieku. Studia ofiarowane Prof. Stefanowi Kieniewiczowi w osiemdziesiątą rocznicę Jego urodzin*, Warszawa 1987.
168. Lazuga W., *Michał Bobrzyński. Myśl historyczna a działalność polityczna*. Warszawa 1982.
169. Łepkowski T., *Piotr Wysocki*, Warszawa 1981.
170. Łepkowski T., *Polska - narodziny nowoczesnego narodu 1764-1870*, Warszawa 1967.
171. Łepkowski T., *Przemysł warszawski u progu epoki kapitalistycznej*, Warszawa 1960
172. Łossowski P., *Jak Feniks z popiołów. Oswobodzenie ziem polskich spod okupacji w listopadzie 1918 roku*, Łowicz 1998.
173. Łossowski P., *Po tamtej stronie Niemna. Stosunki polsko - litewskie 1883-1939*, Warszawa 1985.

174. Łódź. Dzieje miasta, T. 1, Łódź 1980
175. Łuczak C., *Od Bismarka do Hitlera. Polsko - niemieckie stosunki gospodarcze*, Poznań 1988.
176. Łuczak C., *Życie gospodarczo-społeczne w Poznaniu 1815-1918*, Poznań 1965.
177. Łukasiewicz J., *Przezwrot techniczny w przemyśle Królestwa Polskiego, 1852-1886*, Warszawa 1972.
178. Łukawski Z., *Ludność polska w Rosji 1863-1914*, Wrocław 1978.
179. Małczyńska K., *Książki i biblioteki w Polsce w okresie zaborów*, Wrocław 1987.
180. Markiewicz H., *Pozytywizm*, W-wa 1978.
181. Maternicki J., *Warszawskie środowisko historyczne 1832-1869*, W-wa 1970.
182. Mazur E., *Dobroczynność w Warszawie XIX wieku*. Warszawa 1999.
183. *Metamorfozy społeczne. Badania nad dziejami społeczeństwa polskiego XIX i XX wieku*, red. J. Żarnowski, Warszawa 1997.
184. *Miasteczko polskie w XIX - XX wieku jako zjawisko kulturowo-obyczajowe*, red. M. Meducka, R. Renz, Kielce 1998.
185. *Miasto, kultura, literatura, wiek XIX*, Gdańsk 1993.
186. Mięso J., *Uniwersytet dla wszystkich*, W-wa 1960.
187. Michlewicz J., *Przemysł gorzelniany Galicji doby autonomicznej. Między monopolem dworskim a monopolem państwowym*, Kraków 1988.
188. Michlewicz J., *Żydowskie okręgi metrykalne i żydowskie gminy wyznaniowe w Galicji w dobie autonomicznej*, Kraków 1995.
189. Micińska M., *Między Królem-Duchem a mieszczaninem. Obraz bohatera narodowego w piśmiennictwie polskim przelomu XIX i XX wieku (1890-1914)*, Wrocław 1995.
190. Micińska M., *Zdrada, córka Nocy. Pojęcie zdrady narodowej w świadomości Polaków w latach 1861-1914*, Warszawa 1998.
191. Mises M., *Z rodu żydowskiego*, W-wa 1991.
192. Mikos S., *Gromady Ludu Polskiego*, Gdańsk 1962.
193. Molenda J., *Chłopi. Naród. Niepodległość. Kształtowanie się postaw narodowych i obywatelskich chłopów w Galicji i Królestwie Polskim w przededniu odrodzenia Polski*, Warszawa 1999.
194. Molenda J., *Piłsudczycy a narodowi demokraci 1908-1918*, Warszawa 1980.
195. Molik W., *Edward Raczyński 1786-1845*, Poznań 1999.
196. Molik W., *Kształtowanie się inteligencji polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1841-1870)*, Poznań
197. Molik W., *Polskie peregrynacje uniwersyteckie do Niemiec 1871-1914*. Poznań 1989.
198. Molik W., *Życie codzienne mieszczaństwa w Wielkopolsce XIX i na początku XX wieku Kultura materialna*, Poznań 1999.
199. Myszor J., *Duszpasterstwo parafialne na Górnym Śląsku w latach 1821-1914*, Katowice 1991.
200. *Naród i religia*, Gdańsk 1994.
201. Nadziejka J., *Od jakobina do księcia namiestnika. Józef Zajaczek*, Katowice 1988.
202. Najdus W., *Ignacy Daszyński*, W-wa 1988.
203. Najdus W., *Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska Cieszyńskiego*, W-wa 1983.
204. Nałęcz T., *Polska Organizacja Wojskowa*, W-wa 1984.

205. Nałęcz T., *Irredenta polska*, W-wa 1989.
206. Nasierowska T., *Świat lekarski w Polsce. (II połowa XIX w. - I połowa XX w.). Idee, postawy, konflikty*. Warszawa 1992,
207. Nicieja S.S., *Cmentarz Łyczakowski we Lwowie w latach 1786-1986*, Wrocław 1989.
208. Niedzielska E., *Niemieckie towarzystwa naukowe w Prusach Zachodnich w latach 1815-1920*, Toruń 1993
209. *Niemieccy osadnicy w Królestwie Polskim 1815-1915*, red. W. Caban, Kielce 1999.
210. Nietyksza M., *Rozwój miast i aglomeracji miejsko - przemysłowych w Królestwie Polskim 1865-1914*, Warszawa 1986.
211. Notkowski A., *Ludwik Waryński*, Wrocław 1978.
212. Nowak A., *Między carem a rewolucją. Studium politycznej wyobraźni i postaw Wielkiej Emigracji wobec Rosji 1831-1849*, Warszawa 1994.
213. Nowiński F., *Polacy na Syberii Wschodniej. Zesłańcy polityczni w okresie międzywojennym*, Gdańsk 1995.
214. Okoń W., *Alegorie narodowe*, Wrocław 1982.
215. Olszewski D., *Ks. Ignacy Kłopotowski*, W-wa 1996.
216. Olszewski D., *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku*, Lublin 1982.
217. Olszewski D., *Polska kultura religijna na przełomie XIX i XX wieku*. Warszawa 1996.
218. Opacki Z., *Barbaria rosyjska*, Gdańsk 1993.
219. Orłowski H., *„Polnische Wirtschaft. Nowoczesny niemiecki dyskurs o Polsce*, Olsztyn 1998.
220. Pachoński J., *Legiony polskie. Prawda i legenda 1794-1807*, W-wa 1969.
221. Pajęczkowski F., *Teatr lwowski pod dyrekcją T. Pawlikowskiego 1900- 1906*, Kraków 1961.
222. Pająk J., *Organizacje bojowe partii politycznych w Król. Pol. 1904-1911*, W-wa 1985.
223. Pajewski J., *Odbudowa państwa polskiego*, W-wa 1985.
224. Paprocki F., *Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flotwella 1830-1841*, Poznań 1994.
225. Paszkiewicz P., *Pod berłem Romanowych. Sztuka rosyjska w Warszawie 1815-1915*, W-wa 1991.
226. Partacz C., *Od Badeniego do Potockiego. Stosunki polsko-ukraińskie w Galicji w latach 1888-1908*. Toruń 1996.
227. Pater M., *Polskie postawy narodowe na Śląsku w XIX wieku, cz. I (do 1870 r.)*. Wrocław-Warszawa 1994.
228. Piątkowski A., *Kolej wschodnia w latach 1842-1880. Z dziejów transportu kolejowego na Pomorzu Wschodnim*, Olsztyn 1996.
229. Piątkowski A., *Przemiany demograficzne w miastach Prus Zachodnich w latach 1815-1850*, Toruń 1990.
230. Petrozolin-Skowrońska B., *Przed nocą*, W-wa 1987.
231. Pobóg-Malinowski W., *Narodowa Demokracja 1887-1918. Fakty i dokumenty*, Londyn 1998.
232. *Przestrzeń i sacrum. Geografia kultury religijnej w Polsce i jej przemiany w okresie od XVII do XX wieku na przykładzie ośrodków kultu i migracji pielgrzymkowych*, red. A. Jackowski, Kraków 1995.
233. Przybylski R., *Klasycyzm czyli Prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Warszawa 1983.
234. Radlak B., *Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy*, W-wa 1979.
235. Ramotowska F., *Narodziny tajemnego państwa polskiego 1859-1862*, Warszawa 1990.

236. Rusiński W., *Rozwój gospodarczy ziem polskich*, W-wa 1973.
237. Rychlikowa I., *Ziemiaństwo polskie 1789-1864*, W-wa 1973.
238. Rzemieniuk F., *Unickie szkoły początkowe w Król. Pol. i w Galicji 1772- 1914*, Lublin 1991.
239. Rzepniewska D., *Ziemiaństwo w kręgu oddziaływania Warszawy 1807- 1860*, W-wa 1982.
240. *Rozwój prowincji naszej. Życie społeczno-kulturalne ośrodków lokalnych ziem polskich w dobie powojennej 1864-1914. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Prasy i Kultury, Skarżysko-Kamienna 29-30 października 1992 r.*, red. M. Adamczyk i A. Notkowski, Kielce-Warszawa 1993.
241. Siennicka M., *Rodzina burżuazji warszawskiej i jej obyczaj, druga połowa XIXw. i początek XXw.*, Warszawa 1998.
242. Sikorska-Kulesza J., *Deklasacja drobnej szlachty na Litwie i Białorusi w XIX wieku*, Pruszków 1995.
243. Skowronek J., *Adam Jerzy Czartoryski 1770-1861*, Warszawa 1994.
244. Skowronek J., *Aleksander Sapieha. Z magnackiego gniazda do napoleońskiego wywiadu*, Warszawa 1992.
245. Skowronek J., *Antynapoleońskie koncepcje A. Czartoryskiego*, W-wa 1969.
246. Sobociński W., *Historia ustroju i prawa Księstwa Warszawskiego*, Toruń 1964.
247. Sokołowska S., *Młoda Polska. Z dziejów ugrupowań demokratycznych Wielkiej Emigracji*, W-wa 1972.
248. Stasik F., *Adam Gurowski*, W-wa 1977.
249. *Stańczycy*, W-wa 1985.
250. *Spółczesność i polityka - dorastanie w demokracji. Kultura polityczna w Królestwie Polskim na początku XX wieku*, A. Żarnowska, T. Wolsza, Warszawa 1993.
251. *Spółczesność Królestwa Polskiego. Studia o uwarstwieniu i ruchliwości społecznej*, red. W. Kula, J. Leskiewiczowa, t. I-IX, Warszawa 1965-1991.
252. *Spółczesność polskie na ziemiach pod panowaniem pruskim w okresie I wojny światowej (1914-1918)*. Zbiór studiów, red. M. Wojciechowski, Toruń 1996
253. *Spółczno-kulturalna działalność Kościoła katolickiego w Polsce XIX i XX wieku*, red. R. Renz, M. Meducka, Kielce 1994.
254. Stegner T., *Liberałowie Królestwa Polskiego 1904-1915*. Gdańsk 1990.
255. Stegner T., *Polacy-ewangelicy w Królestwie Polskim 1815-1914. Kształtowanie się środowisk, ich działalność społeczna i narodowa*, Gdańsk 1992,
256. *Studia z dziejów polskiej myśli politycznej*, red. S. Kalemka, t. I-V, Toruń 1989-1992.
257. Suleja W., *Józef Piłsudski*, Wrocław 1995.
258. Szczypiorski A., *Ćwierć wieku Warszawy 1806-1830*, W-wa 1964.
259. Szczypiorski A., *Warszawa, jej gospodarka i ludność w l. 1832-1862*, Wrocław 1966.
260. *Sytuacja polityczna Królestwa Polskiego w świetle tajnych raportów naczelników warszawskiego okręgu żandarmerii z lat 1867-1872*, oprac. S. Wiech i W. Caban, Kielce 1999.
261. Szewc J., *Filomaci pomorscy. Tajne związki młodzieży polskiej na Pomorzu Gdańskim w latach 1830-1920*, Warszawa 1992.
262. Szlachta B., *Ład, Kościół, Naród*, Kraków 1996.
263. Szwarc A., *Od Wielopolskiego do Stronniactwa Polityki Realnej*, Warszawa 1990.
264. Szyndler B., *Tadeusz Kościuszko 1746- 1817*, Warszawa 1991.
265. Śliwa M., *Obcy czy swoi. Z dziejów poglądu na kwestię żydowską w Polsce w XIX i XX wieku*. Kraków 1997.

266. Śladkowski W., *Kolonizacja niemiecka w pld.-wsch. części Król. Pol. w l. 1815-1915*, Lublin 1969.
267. Śreniowski S., *Uwłaszczenie chłopów w Polsce*, W-wa 1956.
268. Tomaszewski H., *Baptyści w Polsce w l. 1858-1918*, W-wa 1993.
269. Traba R., *Niemcy-Warmiacy-Polacy 1871-1914. Z dziejów niemieckiego ruchu katolickiego i stosunków/polsko-niemieckich w Prusach*, Olsztyn 1994.
270. Trzeciakowski L., *Prusy wobec kwestii polskiej*, Poznań 1987.
271. Trzeciakowski L., *Pod pruskim zaborem*, W-wa 1973.
272. Tych F., *Socjalistyczna irredenta*, Kraków 1982.
273. Tyszkiewicz J., *Z historii Tatarów polskich 1794-1944. Zbiór szkiców z aneksami źródłowymi*. Pułtusk 1998.
274. *Udział kobiet w polskim ruchu narodowym na Górnym Śląsku Cieszyńskim w XIX i XX wieku*, red. H. Karczyńska, Opole 1996.
275. Wajda K., *Przeszłość statystyczna obecnego województwa toruńskiego. Ludność i gospodarka w ujęciu statystyki pruskiej z lat 1861-1919*, Toruń 1991.
276. Walicki A., *Aleksander Hercen — kwestia polska i geneza pewnych stereotypów*. Warszawa 1991.
277. Walicki A., *Trzy patriotyzmy. Trzy tradycje polskiego patriotyzmu i ich znaczenie współczesne*, Warszawa 1991.
278. Wanatowicz M.W., *Spółeczeństwo polskie wobec Górnego Śląska (1795- 1914)*, Katowice 1992.
279. Wapiński R., *Ignacy Paderewski*, Wrocław 1999.
280. Wapiński R., *Polska i małe ojczyzny Polaków*, Wrocław 1994.
281. Wapiński R., *Roman Dmowski*, Lublin 1988.
- Wierzbicki A., *Historia wobec przeszłości. Historiografia polska doby romantyzmu*, Wrocław 1999.
282. Wierchosławski S., *Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i Prusach Zachodnich w latach 1850-1914*, Toruń 1992.
283. Wierchosławski S., *Polski ruch narodowy w Prusach Zachodnich w l. 1860-1914*, Wrocław 1890.
284. Więckowski H., *Opozycja liberalna w Królestwie Kongresowym 1815- 1830*, W-wa 1975.
285. *Wieś a dwór na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, red. M.B. Markowski, Kielce 1999.
286. Winnicki Z.J., *Rada Regencyjna Królestwa Polskiego i jej organy (1917- 1918)*, Wrocław 1991.
287. *Wiosna Ludów -w Królestwie Polskim. Organizacja 1848 roku*, red. W.A. Djakow, S. Kieniewicz, W. Śliwowska, Wrocław 1994.
288. Witkowska A., *Cześć i skandale. O emigracyjnym doświadczeniu Polaków*, Gdańsk 1997.
289. Wolsza T., *Narodowa Demokracja wobec chłopów w latach 1887-1914. Programy, polityka, działalność*, Warszawa 1992.
290. Wroński A., *Powstanie listopadowe na Wołyniu, Podolu i Ukrainie*, W-wa 1993.
291. Wróbel P., *Zarys dziejów Żydów na ziemiach polskich w latach 1880-1918*, Warszawa 1991.
292. Wrzesiński W., *Sąsiad czy wróg? Ze studiów nad kształtowaniem obrazu Niemcy w Polsce w latach 1795-1939*, Wrocław 1992.
293. Wrzesiński W., *Warmia i Mazury w polskiej myśli politycznej 1864-1945*, Warszawa 1984.
294. Wrzosek M., *Wojny o granice Polski Odrodzonej 1918-1921*, Warszawa 1992.
295. Wrzosek M., Kozłowski E., *Historia oręża polskiego 1795-1939*, Warszawa 1984.

296. *Wspólnoty lokalne i środowiskowe w miastach i miasteczkach ziem polskich pod zaborami i po odzyskaniu niepodległości*, red. M. Bogucka, Toruń 1998.
297. Zahorski A., *Z dziejów legendy napoleońskiej w Polsce*, Warszawa 1971.
298. Zahorski A., *Spór o Napoleona we Francji i w Polsce*, W-wa 1974.
299. Zajewski W., *Powstanie Listopadowe 1830-1831*. Warszawa 1998.
300. Zajewski A., *W kręgu Napoleona i rewolucji europejskiej 1830-1831*, Warszawa 1984.
301. Zajewski A., *Walki wewnętrzne ugrupowań politycznych w powstaniu listopadowym*, Gdańsk 1967.
302. Zdrada J., *Jarosław Dąbrowski 1836-1871*, Kraków 1973.
303. *Zesłanie i katorga na Syberii w dziejach Polaków 1815-1914*, oprac. A. Brus, E. Kaczyńska i W. Śliwowska, Warszawa 1993.
304. Ziejka F., *Złota legenda chłopów polskich*. Warszawa 1988.
305. Żaliński H., *Kształt polityczny Polski w ideologii Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832-1846)*, Wrocław 1976.
306. Żaliński H., *Stracone szanse. Wielka Emigracja po powstaniu listopadowym*, Warszawa 1982.
307. Żarnowska A., *Geneza rozłamu w PPS*, W-wa 1965
308. Żarnowska A., *Klasa robotnicza Król. Pol. 1870-1914*, W-wa 1974.
309. Żarnowska A., *Robotnicy Warszawy na przełomie XIX i XX wieku*, W-wa 1985.
310. Żywczyński M., *Watykan wobec powstania listopadowego*, Kraków 1995.
311. Żurawicka J., *Inteligencja warszawska w końcu XIX wieku*, W-wa 1978.
312. *Ziemiaństwo a ruchy niepodległościowe w Polsce*, Kielce 1992.

Uwaga! Zaleca się jeszcze szerszy dobór lektur – pozycji uwzględnionych w wykazach literatury, bibliografiach, podanych przez autorów syntez i opracowań monograficznych. Do egzaminu jako minimum konieczne jest przestudiowanie po 2 pozycje dotyczące trzech niejako działów – 1’ problematyki społeczno – gospodarczej, 2’ politycznej i 3’ nauki, oświaty i kultury.

Prof. dr hab. Józef Borzyszkowski

Zakład Historii Polski i Powszechniej XIX w.
Instytut Historii
Uniwersytet Gdański

Przedmiot: Historia i kultura Pomorza w XIX i XX wieku

Tematyka zajęć:

1. Granice geograficzne, podziały historyczne i zróżnicowanie etniczne Pomorza
2. Uwłaszczenie na Pomorzu i jego skutki.
3. Rozwój szkolnictwa i ... ruch filomacki na Pomorzu Nadwiślańskim
4. Wiosna Ludów na Pomorzu – polska i niemiecka...
5. Posłowie polscy w sejmie pruskim i parlamencie niemieckim
6. Kościoły chrześcijańskie na Pomorzu. Rola Kulturkampf.
7. Przemysł na Pomorzu a jego zaplecze w XIX wieku
8. Emigracja z Pomorza – stała i sezonowa...
9. Towarzystwa naukowe – niemieckie i polskie, ich działalność i dorobek
10. Prasa polska na Pomorzu Nadwiślańskim
11. Sprawa polska w Rzeszy Niemieckiej a działalność ks. Piotra Wawrzyniaka i jego współpracowników.

12. Działalność i twórczość Floriana Ceynowy (1817-1881) - budziela Kaszubów
13. Młodokaszubi a dotychczasowe środowiska polityczne polskiego ruchu narodowego i ich następcy
14. Życie codzienne na Pomorzu w końcu XIX wieku a zmiany w wieku XX
15. Obraz Kaszub i Pomorza XIX i XX w. w przewodnikach turystycznych i relacjach pamiętnikarskich
16. Literatura niemiecka, polska i kaszubska Pomorza w XIX w.
17. Walka o powrót Pomorza do Polski (1918-1920)
18. Powstanie i dzieje W. M. Gdańska
19. Żydzi na Pomorzu w XIX i XX wieku...
20. Budowa portu i rozwój Gdyni a mit Polski morskiej
21. Prasa Pomorza i środowiska literackie w dwudziestolecu międzywojennym a w II poł. XX wieku
22. Polska a Kaszubi, ruch kaszubsko-pomorski w latach 1920-1945 i 1945-2000
23. Muzea na Pomorzu w XIX i XX wieku
24. Pomorska specyfika okupacji hitlerowskiej w Polsce
25. Ruch oporu na Pomorzu w latach 1939-1945
26. Powrót Pomorza Zachodniego i Prus Wschodnich do Polski – polityka, propaganda a rzeczywistość
27. Inteligencja polska Pomorza – przed i po I wojnie światowej, a jej dzieje i rola po 1945 roku
28. Mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu po 1945 roku a Kaszubi...
29. Pomorska myśl polityczna a rola Gdańska i Szczecina w PRL i odrodzonej RP
30. Myśl i rzeczywistość uniwersytecka na Pomorzu w XX wieku.

Podręczniki – syntezy:

Dzieje Pomorza Nadwiślańskiego od VII wieku do 1945 roku, pr. zbior., Gdańsk 1978
Historia Pomorza, t. 3, cz. 1-3, pod red. G. Labudy, Poznań 1993-2001; t. 4, cz. 1-2, pod red. S. Salmonowicza, Toruń 2000-2002
Monografie Gdańska, Torunia, Szczecina oraz innych miast i wsi pomorskich

Wybrana literatura:

Antropologia Kaszub i Pomorza, red. J. Borzyszkowski, t. 1, Gdańsk 1990; t. 2, Gdańsk 1992
Badania kaszuboznawcze w XX wieku, red. J. Borzyszkowski, C. Obracht-Prondzyński, Gdańsk 2002
 Benyskiewicz J., *Posłowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890*, Zielona Góra 1976
 Borodziej Ł., *Pruska polityka oświatowa na ziemiach polskich w okresie Kulturkampf*, Warszawa 1972
 Borzyszkowski J., *Kaszubsko-pomorscy duszpasterze – współtwórcy dziejów regionu*, Gdańsk-Pelplin 2002
 Borzyszkowski J., *Z dziejów Kościoła katolickiego na Kaszubach i Pomorzu w XIX i XX wieku*, Gdańsk-Pelplin 2000
 Borzyszkowski J., *Inteligencja polska Prus Zachodnich 1848-1920*, Gdańsk 1869
 Borzyszkowski J., *Aleksander Majkowski (1876-1938). Biografia historyczna*, Gdańsk-Wejherowo 2002
 Borzyszkowski J., *Gdańsk i Pomorze w XIX i XX wieku*, Gdańsk 1999
 Borzyszkowski J., *Istota ruchu kaszubskiego i jego przemiany od połowy XIX wieku po współczesność*, Gdańsk 1982

- Borzyszkowski J.; *O Kaszubach w Kanadzie. Kaszubsko-kanadyjskie losy i dziedzictwo kultury*, Gdańsk-Elbląg 2004
- Bukowski A., *Pomorze Gdańskie w powstaniu styczniowym*, Gdańsk 1964
- Bukowski A., *Regionalizm kaszubski. Ruch naukowy, literacki i kulturalny. Zarys monografii historycznej*, Poznań 1950
- Buzek J., *Historia polityki narodowościowej rządu pruskiego wobec Polaków od traktatów wiedeńskich do ustaw wyjątkowych z roku 1908*, Lwów 1909
- Chlebowczyk J., *Procesy narodowościowe we wschodniej Europie Środkowej w dobie kapitalizmu*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1975
- Cieślak T., *Prasa Pomorza Wschodniego w XIX i XX wieku*, Warszawa 1966
- Dziedzictwo kulturowe Pomorza nad Wisłą*, seria Pomorze Gdańskie, t. 20, red. J. Borzyszkowski, Gdańsk 1997
- Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu (1875-1975)*, t. I-II, pod red. M. Biskup, Toruń 1977-1978
- Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu (1875-1975)*, red. M. Biskup, Toruń 1979
- Emancypacja – asymilacja – antysemityzm. Żydzi na Pomorzu w XIX i XX wieku*, red. Z. H. Nowak, Toruń 1992
- Gdańsk i Pomorze w XX wieku. Księga ofiarowana Profesorowi Stanisławowi Mikosowi z okazji 70 rocznicy Jego urodzin*, red. M. Andrzejewski, Gdańsk 1997
- Hemmerling Z., *Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914*, Warszawa 1968
- Jakóbczyk W., *Rozwój organizacji wewnętrznej społeczeństwa polskiego w byłym zaborze pruskim (1828-1918)* [w:] *Pamiętnik VII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich we Wrocławiu 19-22 września 1948*, t. I, Warszawa 1948.
- Jastrzębski W., Sziling J., *Okupacja hitlerowska na Pomorzu Gdańskim w latach 1939-1945*, Gdańsk 1979
- Kania A., *Pomorzanie na studiach we Wrocławiu w XIX wieku*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy”, R. 11, 1968, nr 2
- Kęcińska J., *Geografia życia literackiego na Pomorzu Nadwiślańskim 1772-1920. Polski i kaszubski krąg kulturowy*, Gdańsk-Słupsk 2003
- Kosiński P., *Prusy Zachodnie 1914. Pomorze 1920. Ludność regionu wobec przemian politycznych okresu I wojny światowej*, Warszawa 2002
- Krocakowa S., *Towarzystwo Moralnych Interesów Ludności Polskiej pod Panowaniem Pruskim w Toruniu*, BTN. Prace Wydziału Nauk Humanistycznych, Seria C, nr 9, Bydgoszcz 1969
- Kulczycki J. J., *Strajki szkolne w zaborze pruskim 1901-1907. Walka o dwujęzyczną oświatę*, postłowie W. Molik, Poznań 1993
- Labuda G., *Kaszubi i ich dzieje*, Gdańsk 1996
- Labuda G., *Zapiski kaszubskie, pomorskie i morskie*, Gdańsk 2000
- Literatura kaszubska w nauce – edukacji – życiu publicznym*, pod red. Z. Zielonki, Gdańsk 2007
- Łepkowski T., *Polska – narodziny nowoczesnego narodu 1764-1870*, Warszawa 1967
- Łukaszewicz W., Staszewski J., Wojciechowski M., *Z dziejów Rad Robotniczo-Żołnierskich w Wielkopolsce i na Pomorzu Gdańskim...*, Poznań 1962
- Migracje polityczne i ekonomiczne w krajach nadbałtyckich w XIX i XX w., red., J. Borzyszkowski, M. Wojciechowski, Toruń-Gdańsk 1995
- Mniejszości narodowe i wyznaniowe na Pomorzu w XIX i XX wieku, red. M. Wojciechowski, Toruń 1998
- Mocarski L., *Kultura umysłowa na Pomorzu. Zarys dziejów i bibliografia*, Toruń 1931

Molik W., *Dziennikarze polscy w zaborze pruskim 1890-1914. Próba charakterystyki* [w:] *Inteligencja polska XIX i XX wieku*, t. 3, red. R. Czepulis-Rastenis, Warszawa 1983

Molik W., *Polskie peregrynacje uniwersyteckie do Niemiec 1871-1914*, Poznań 1989

Mroczo M., *Problemy kształtowania myśli zachodniej w Drugiej Rzeczypospolitej*, Gdańsk 1981

Mrozek Z., *Literatura polska na Pomorzu Gdańskim w dobie zaboru* [w:] *Obrazy literatury polskiej na Kujawach i Pomorzu Gdańskim w dobie zaborów*, Bydgoszcz 1974

Murzynowska K., *Polskie wychodźstwo zarobkowe w Zagłębiu Ruhry w latach 1880-1914*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdynia

Na okazanie drogi. Praca zbiorowa poświęcona pokoleniu księdza Piotra Wawrzyniaka, Poznań 1975

Obracht-Prondzyński C., *Jan Karnowski (1886-1939). Pisarz, polityk i kaszubsko-pomorski działacz regionalny*, Gdańsk 1999

Obracht-Prondzyński C., *Kaszubi – między dyskryminacją a regionalną podmiotowością*, Gdańsk 2002

Obracht-Prondzyński C., *Kaszubskich pamiątek skarbnice. O muzeach na Kaszubach – ich dziejach, twórcach i funkcjach społecznych*, Gdańsk 2008

Ochociński S., *Podstawy i zasady wielkopolskiej spółdzielczości kredytowej do roku 1918*, Poznań 1965

Ochociński S., *Polska spółdzielczość kredytowa na Pomorzu Gdańskim do 1918 roku*, „Zapiski Historyczne”, t. 28, 1963, z. 2

Osmólska-Piskorska B., *Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. Pół wieku istnienia i działalności 1848-1898*, Toruń 1948

Pepliński W., *Czasopiśmiennictwo kaszubskie w latach zaboru pruskiego. Aspekty programowe, publicystyczne i wydawnicze*, Gdańsk 2000

Pepliński W., *Prasa pomorska w Drugiej Rzeczypospolitej*, Gdańsk 1987

Pomerania ethnica. Mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Zachodnim, red. M. Giedrojc, J. Mieczkowski, Szczecin 1998

Pomorze – Brandenburgia – Prusy (państwo i społeczeństwo). Księga pamiątkowa dedykowana Prof. Bogdanowi Wachowiakowi z okazji 70-lecia urodzin i 50-lecia pracy naukowej, red. W. Stepiński, Z. Szultka, Szczecin 1999.

Pomorze Gdańskie (1807-1850). Wybór źródeł. Zebrał i oprac. A. Bukowski, Wrocław 1958

Pomorze – Mała ojczyzna Kaszubów. Historia i współczesność. Kaschubisch-pommersche Heimat. Geschichte und Gegenwart, red. J. Borzyszkowski, D. Albrecht, Gdańsk-Lübeck 2000

Pomorze – trudna ojczyzna?, red. A. Sakson, Poznań 1996

Pomorze w wieku XX w refleksji historyków, socjologów i publicystów, red. H. Galus, M. Latoszek, Gdańsk 1988

Procesy asymilacji i akulturacji na pograniczu polsko-niemieckim w XIX i XX wieku, red. W. Molik, R. Traba, Poznań 1999

Regionalizm jako folklorizm, ruch społeczny i formuła ideologiczno-polityczna, red. M. Latoszek, Gdańsk 1993

Rodzina Pomorska, red. J. Borzyszkowski, Gdańsk 1999

Samomodernizacja społeczeństw w XIX wieku: Irlandczycy, Czesi, Polacy, red. L. Trzeciakowski

Spółczesność polskie na ziemiach pod panowaniem pruskim w okresie I wojny światowej (1914-1918), red. M. Wojciechowski, Toruń 1996

Szewski J., *Filomaci pomorscy. Tajne związki młodzieży polskiej na Pomorzu Gdańskim w latach 1830-1920*, Warszawa 1992

- Szewski J., *Język polski w szkolnictwie średnim Pomorza Gdańskiego w latach 1815-1920*, Gdańsk 1975
- Toruń i Pomorze pod władzą pruską, red. S. Wierchosławski, Toruń 1995
- Trzeciakowski L., *Kulturkampf w zaborze pruskim*, Poznań 1970
- Trzeciakowski L., *Posłowie polscy w Berlinie 1848-1928*, Warszawa 2002
- Trzeciakowski L., *Stosunki między państwem a Kościołem katolickim w zaborze pruskim w latach 1871-1914*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. 9, z. 2, 1968
- Wachowiak B., *Powojenne badania nad dziejami Pomorza*, „Przegląd Zachodniopomorski”, 1998, z. 2
- Wajda K., *Drogi rozwoju gospodarczego Pomorza Gdańskiego w latach 1815-1914*, „Zapiski Historyczne”, t. 39, 1974, z. 3
- Wajda K., *Klasa robotnicza Pomorza Wschodniego w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku*, Warszawa 1981
- Wajda K., *Migracja ludności wiejskiej Pomorza Wschodniego w latach 1850-1914*, Wrocław 1969
- Wapiński R., *Endecja na Pomorzu 1920-1939*, Gdańsk 1966
- Wapiński R., *O miejscu Pomorza w wyobrażeniach społecznych w dobie porzeczowej*, „Zapiski Historyczne”, 1995, z. 2-3
- Wapiński R., *Polska i małe ojczyzny Polaków*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1994
- Wapiński R., *Życie polityczne Pomorza w latach 1920-1939*, Warszawa-Poznań-Toruń 1983
- Wierchosławski S., *Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i w Prusach Zachodnich w latach 1850-1914*, Toruń 1992
- Wierchosławski S., *Ignacy Łyskowski 1820-1886. Polityk i publicysta, pierwszy prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu*, Toruń 2000
- Wierchosławski S., *Polski ruch narodowy w Prusach Zachodnich w latach 1860-1914*, Wrocław in. 1980
- Wojciechowski M., *Niemcy, Polacy, Żydzi w Prusach Zachodnich w latach 1877-1920*, [w:] *Ze sobą, obok siebie, przeciwko sobie. Polacy, Żydzi, Austriacy i Niemcy w XIX i na początku XX wieku*, pr. zbior., Kraków 1995
- Wojciechowski M., *Powrót Pomorza do Polski 1918-1920*, Warszawa-Poznań-Toruń 1981
- Woźniczka-Prauzel B., *Polski ruch wydawniczy w Prusach Zachodnich 1848-1914. Próba syntezy*, Toruń 1993
- Wróblewski J., *Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy Niemieckiej w latach 1843-1939*, Olsztyn 1975
- Wrzesiński W., *Prusy Zachodnie w polskiej myśli politycznej lat 1864-1914*, „Zapiski historyczne”, t. 40, 1975, z. 3-4
- Z dziejów Pomorza XVIII-XX wieku*, red. J. Borzyszkowski, Gdańsk 2001
- Z dziejów Pomorza XVIII-XX wieku*, t. III, red. J. Borzyszkowski, C. Obracht-Prondzyński, Gdańsk 2006

P.S. Polecam dodatkowo na wstępie:

C. Obracht-Prondzyński, *Bibliografia do studiowania spraw kaszubsko-pomorskich*, Gdańsk 2004.